

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ
Дніпропетровський регіональний інститут
державного управління

І. Д. Шумляєва

ТРУДОВЕ ПРАВО

Навчальний посібник

Дніпро
ГРАНІ
2018

УДК 342.2 (075)

Ш96

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дніпропетровського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
(протокол № 09/220 від 6 грудня 2018 р.)*

Рецензенти:

В. В. Баитанник, д-р наук з держ. упр., проф., професор кафедри права та європейської інтеграції Дніпропетровського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України;

С. В. Кувакін, канд. юрид. наук, доц., доцент кафедри адміністративного та митного права Університету митної справи та фінансів, м. Дніпро

Шумляєва І. Д.

Ш96 Трудове право : навч. посіб. / І. Д. Шумляєва. – Дніпро : ГРАНІ, 2018. – 188 с.

ISBN 978-617-7351-32-9

У навчальному посібнику розкриваються основні питання теорії трудового права, які стосуються предмету та методу правового регулювання, системи, принципів, джерел трудового права; аналізується правовий статус суб'єктів трудових правовідносин і відносин, що пов'язані з ними. Розглядається правовий інститут колективно-договірного регулювання праці, правове регулювання зайнятості та працевлаштування, правові засади укладення, зміни і припинення трудового договору, правове регулювання робочого часу та часу відпочинку, окремі питання оплати та охорони праці за чинним законодавством, юридичні підстави для притягнення працівників до дисциплінарної, матеріальної відповідальності, порядок вирішення трудових спорів.

Видання підготовлене для здобувачів вищої освіти за програмами підготовки бакалаврів галузей знань «Публічне управління та адміністрування» та «Менеджмент», може бути корисним для магістрів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування», а також для державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які проходять курси підвищення кваліфікації.

УДК 342.2 (075)

© Шумляєва І.Д., 2018

© ДРІДУ НАДУ, 2018

© ГРАНІ, 2018

ISBN 978-617-7351-32-9

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
МОДУЛЬ 1	
Розділ 1. Предмет, метод і система трудового права	6
1.1. Предмет трудового права	6
1.2. Метод трудового права	8
1.3. Система трудового права	11
Розділ 2. Основні принципи та джерела трудового права	13
2.1. Поняття та класифікація принципів трудового права	13
2.2. Галузеві принципи трудового права та їх зміст	14
2.3. Поняття та класифікація джерел трудового права	19
2.4. Характеристика джерел трудового права за юридичною силою	24
Розділ 3. Суб'єкти трудового права	24
3.1. Поняття та зміст правового статусу суб'єктів трудового права	24
3.2. Громадяни як суб'єкти трудового права	26
3.3. Підприємства та їх керівники як суб'єкти трудового права	28
3.4. Трудовий колектив як суб'єкт трудового права	31
3.5. Профспілкові органи як суб'єкти трудового права	32
Розділ 4. Колективні договори та угоди	36
4.1. Поняття та сторони колективного договору	36
4.2. Порядок укладення колективного договору	38
4.3. Зміст колективного договору	41
4.4. Дія колективного договору, контроль за його виконанням і відповідальність за невиконання зобов'язань	42
4.5. Колективні угоди: поняття, сторони, рівні та порядок укладання	45
Розділ 5. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування	48
5.1. Правові засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення	48
5.2. Організаційно-правове забезпечення працевлаштування	54
5.3. Правовий статус безробітного	60
МОДУЛЬ 2	
Розділ 6. Трудовий договір	68
6.1. Характеристика трудового договору як форми реалізації права громадян на працю	68
6.2. Загальний порядок укладення трудового договору	71
6.3. Характеристика окремих видів трудових договорів	75
6.4. Поняття переведень на іншу роботу, переміщень та зміни істотних умов праці	84
6.5. Припинення трудового договору	87
6.6. Трудові книжки та порядок їх ведення	103

Розділ 7. Робочий час і час відпочинку	106
7.1. Поняття та режим робочого часу	106
7.2. Види робочого часу за тривалістю	110
7.3. Поняття і види часу відпочинку	114
Розділ 8. Заробітна плата	122
8.1. Поняття та методи правового регулювання заробітної плати	122
8.2. Системи оплати праці	127
8.3. Порядок виплати заробітної плати	130
8.4. Гарантійні та компенсаційні виплати	132
МОДУЛЬ 3	
Розділ 9. Дисципліна праці	139
9.1. Поняття дисципліни праці та методи її забезпечення	139
9.2. Права та обов'язки сторін трудового договору	141
9.3. Дисциплінарна відповідальність	144
Розділ 10. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	148
10.1. Поняття та зміст відшкодування майнового збитку сторонами трудового договору	148
10.2. Види матеріальної відповідальності працівників	150
Розділ 11. Охорона праці	155
11.1. Поняття охорони праці за трудовим правом	155
11.2. Організаційно-правові засади організації охорони праці на підприємствах, в установах, організаціях	158
11.3. Охорона праці жінок, неповнолітніх та осіб зі зниженою працездатністю	165
Розділ 12. Трудові спори	167
12.1. Порядок розгляду індивідуальних трудових спорів	167
12.2. Колективні трудові спори та порядок їх вирішення	175
Список використаних джерел	184